

УДК 342.553(447)

М. С. Ільницький,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри теоретичних та приватно-правових дисциплін Київського міжнародного університету

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ФОРМА НАРОДНОГО ВОЛЕВИЯВЛЕННЯ

Розглянуто засади місцевого самоврядування як форми народного волевиявлення. Наголошено, що органи місцевого самоврядування не можуть бути абсолютно незалежними від держави, адже вони діють у системі державно-владних відносин. Організаційно відокремлені від державної влади, вони пов'язані з нею функціонально. Порядок створення й повноваження органів місцевого самоврядування визначаються актами органів державної влади. Вони діють у руслі загальнодержавної економічної, соціальної та екологічної політики й у сфері культури, можуть наділятися окремими державними повноваженнями. Тому виправданим є певний контроль держави за виконанням тих державних функцій, які згідно із законом були делеговані органам місцевого самоврядування, а також контроль за дотриманням органами самоврядування законності. Однак цей контроль не може виходити за встановлені законом межі й не має перетворюватися на втручання місцевих держадміністрацій та інших органів держави в діяльність місцевих рад і їх виконавчих органів.

Ключові слова: місьцеве самоврядування, народовладдя, волевиявлення, територіальна громада, державне управління, реформа.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розбудови України як демократичної, соціальної та правової держави одним із пріоритетних напрямків державної політики є розвиток місцевого самоврядування. Для вирішення цієї проблеми сучасного українського державотворення необхідно провести низку реформ, що мають забезпечити модернізацію системи місцевого самоврядування. Кабінетом Міністрів України схвалено Концепцію реформування місцевого самоврядування й територіальної організації влади в Україні, метою якої є визначення напрямів, механізмів і строків формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення й підтримки повноцінного середовища проживання для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, задоволення інтересів громадян у всіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави і територіальних громад [1].

Парламент розглянув зміни до Конституції України щодо децентралізації влади, головною ідеєю якого є те, що питання конкретного регіону мають вирішуватись на рівні цього регіону і в межах компетенції місцевої влади. Формування інноваційної системи місцевого самоврядування в Україні має забезпечити стабільність на місцях, залучення громадян до ухвалення управлінських рішень, урахування інтересів громад і регіонів.

Стан дослідження. Вітчизняна наука має системний і різноплановий доробок вчених із проблем місцевого самоврядування. Зокрема, становлення та розвиток місцевого самоврядування висвітлено В. Заблоцьким, І. Козюброю, В. Пархоменком, А. Ткачук та ін. Фінансово-економічні складові аналізуються в працях Ю. Дехтяренка, В. Кравченка й О. Лебединської, правові аспекти – М. Баймуратовим, О. Батановим, В. Кравченком, О. Лазором, М. Орзіхом і В. Погорілком, управлінський аспект досліджували В. Авер'янов, П. Ворона, В. Куйбіда, Р. Плющ та ін.

Мета статті полягає в тому, щоб розглянути місцеве самоврядування як форму народного волевиявлення та запропонувати шляхи вдосконалення правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування.

Виклад основного матеріалу. Проблема модернізації сучасної системи місцевого самоврядування в Україні набуває нового концептуального змісту, що має вагоме наукове підґрунтя. Разом із тим до проблемних питань, що потребують нагального вирішення, варто віднести такі: визначення обґрунтованої територіальної основи для діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади, здатних забезпечити доступність і належну якість публічних послуг, що надаються такими органами, а також необхідної для цього ресурсної бази; створення належних матеріальних, фінансових та організаційних умов для забезпечення здійснення органами місцевого самоврядування власних і делегованих повноважень; розмежування повноважень у системі органів місцевого самоврядування й органів виконавчої влади на різних рівнях адміністративно-територіального устрою за принципом субсидіарності, а також між органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування на засадах децентралізації влади; запровадження механізму державного контролю за відповідністю Конституції та законам України рішень органів місцевого самоврядування та якістю надання населенню публічних послуг тощо.

Органи місцевого самоврядування здійснюють владу, яка за своїми ознаками є публічною, і в процесі її здійснення виникають відповідні публічно-правові відносини. Так, діяльність органів місцевого самоврядування характеризується такими притаманними органам публічної влади рисами, як наявність владних повноважень, обов'язковість ухвалених рішень для всіх фізичних та юридичних осіб, що перебувають на території, у межах якої діють відповідні органи місцевого самоврядування, тощо.

Загальновідомо, що місцеве самоврядування як один із різновидів публічної влади у суспільстві відрізняється від державної влади такими ознаками, як децентралізована форма управління, яка передбачає певну самостійність органів місцевого самоврядування; територіальне обмеження; мета та завдання її здійснення; суб'єктний

склад конституційно-правових відносин, що виникають у процесі її здійснення; різноманітність організаційних форм здійснення місцевого самоврядування; більш широкий набір форм безпосередньої участі громадян у самоврядуванні на своїй території (пряме волевиявлення) у вигляді сходів, зборів, конференцій, місцевих референдумів, місцевих ініціатив тощо.

Місцеве самоврядування в Україні є органічним поєднанням форм безпосередньої та представницької демократії. Це означає, що народовладдя й основний його зміст – самоврядування народу – реалізуються як через представницькі форми, так і шляхом прямої участі громадян в управлінні державними та суспільними справами [2, с. 14]. Отже, систему місцевого самоврядування становлять як форми прямого волевиявлення населення територіальної громади, так і певні його представницькі органи, утворювані населенням.

Місцеве самоврядування визначається у ст. 2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» як гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища чи міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції та законів України [3].

За роки незалежності місцеве самоврядування в Україні так і не набуло характеру ефективної самостійної системи обслуговування територіальних громад, тому потреба його реформування постійно лишалася актуальною, хоча спроби її здійснити не були успішними. Тож, нинішня реформа – це не просто бажання поліпшити публічне управління, а необхідна передумова виходу з політичної кризи, що склалася в Україні.

Як слушно зауважує Ю. Ковбасюк, реформування місцевого самоврядування має не тільки ґрунтуватись на відповідній правовій базі, а й мати вагоме науково-методологічне підґрунтя, що визначатиме базові поняття, парадигми й теорії місцевого самоврядування, що слугуватимуть основою для вибору та правового закріплення моделі його здійснення в Україні; суб'єктів місцевого самоврядування, функцій та завдання, які вони мають реалізовувати; кількісний та якісний склад ресурсів, потрібних на здійснення реформи та подальшу повноцінну реалізацію визначених функцій місцевого самоврядування; територіальну основу ефективного місцевого самоврядування, пов'язану з нею системою його органів, зокрема з позицій здатності вирішувати поставлені завдання; систему принципів і методів реалізації місцевого самоврядування, їх співвіднесення з принципами й методами державного управління [4, с. 11].

Народовладдя відображено у таких положеннях Конституції України: носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ (ст. 5); народ здійснює владу безпосередньо і через органи

державної влади та органи місцевого самоврядування (ст. 5); від імені українського народу право власності здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування (ст. 13); органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їхні посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та в спосіб, що передбачено Конституцією та законами України (ст. 19); громадяни України мають право на участь в управлінні державними справами, право обирати та бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування [5].

У визначеному вище понятті місцевого самоврядування не вказано на спроможність його суб'єктів реалізувати свої повноваження, які на практиці не підкріплено відповідними правами та матеріальними ресурсами. Крім того, хоча територіальна громада і була визнана в Україні головним суб'єктом місцевого самоврядування, але вона не є юридичною особою, а отже, не має юридичної відповідальності. Таким чином, важливо усунути у правовому полі термінологічні суперечності щодо таких базових категорій, як «місцеве самоврядування», «питання місцевого значення», «реальна здатність територіальної громади» тощо.

Проблемними є й інші суперечності. Серед них – відсутність конституційного гарантування достатньої для реалізації повноважень економічної основи діяльності визнаних і зареєстрованих державою територіальних громад. Потребує усунення і суперечність між нормами Конституції України, Європейської хартії місцевого самоврядування та закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо матеріально-фінансової основи місцевого самоврядування на регіональному рівні, адже Конституція України покладає підготовку й виконання обласних та районних бюджетів на місцеві адміністрації (п. 4 ст. 119), що суперечить принципам місцевого самоврядування. Як бачимо, норми законодавства, зокрема про місцеве самоврядування, мають бути сформовані так, щоб вони не стримували його розвиток, тобто на рівні Конституції варто визначати лише основні засади місцевого самоврядування та гарантії його державної підтримки, а детальна регламентація має здійснюватися через відповідні закони.

Потребує подальшого уточнення змісту і поняття «територіальна основа місцевого самоврядування». Позитивно, що вітчизняне законодавство відійшло від поселенського підходу до визначення територіальної основи місцевого самоврядування, який ґрунтується на припущенні, що потреби локальних спільнот можуть задовольнятися на рівні окремих населених пунктів, закріпивши у ч. 2 ст. 6 положення про те, що територіальні громади в порядку, встановленому законом, можуть об'єднуватися в одну сільську, селищну чи міську територіальну громаду, утворювати єдині органи місцевого самоврядування й обирати відповідно сільського чи селищного, міського голову [3].

Частина 1 ст. 133 Конституції України визначає адміністративно-територіальними одиницями як окремі населені пункти (села, селища, міста), так і їх частини (райони в містах) і території (області, райони). Через це серйозною проблемою тривалий час була і ще фактично залишається сьогодні надмірна подрібненість адміністративно-територіальних одиниць на низовому рівні й відсутність чітких меж територіальних громад. Позитивним зрушенням у цьому напрямі стало ухвалення закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [6].

Уточнення конституційних формулювань щодо територіальної основи місцевого самоврядування могло б усунути наявні перешкоди на шляху до системної адміністративно-територіальної реформи.

Також потребує вирішення проблема забезпечення повноцінності місцевого самоврядування на обласному та районному рівнях. На думку окремих дослідників, варто встановити створення виконавчих органів відповідних рад конституційно, при цьому органи виконавчої влади загальної компетенції мали б зберегтися на обласному рівні, а на районному рівні доцільно обмежитися створенням територіальних підрозділів обласних державних адміністрацій винятково з функціями координації місцевих територіальних органів виконавчої влади спеціальної компетенції та здійснення контролюючо-наглядових функцій стосовно місцевого самоврядування [4, с. 78].

Розмежування компетенції місцевих органів виконавчої влади та виконавчих органів місцевого самоврядування має супроводжуватися конституційним закріпленням невторчання органів місцевого самоврядування в діяльність державних адміністрацій. Потребує вирішення і проблема конституційного визначення способу формування керівництва виконавчих органів обласних та районних рад.

Покликання місцевого самоврядування як права й реальної здатності локальних спільнот вирішувати питання місцевого значення має забезпечуватися не тільки фіксацією вказаного визначення, а й конституційним установленням імперативної заборони органам місцевого самоврядування перебирати на себе вирішення питань, не віднесених до їхньої компетенції.

Слід підтримати позиції вчених, які вважають доцільною відмову від формування самоврядних інституцій на всіх рівнях за пропорційною виборчої системою та перехід лише до мажоритарного характеру обрання депутатів органів самоврядування всіх рівнів, адже, як показує вітчизняна практика, перенесення в самоврядні інституції змагання партій як суб'єктів формування та вираження політичної волі народу неминуче супроводжується надмірною політизацією цих інституцій та їх самоусуненням від вирішення питань місцевого значення.

Розвиток форм прямої демократії має забезпечити можливість безпосереднього вирішення певних справ місцевого значення та

реальний контроль за діяльністю представницьких інституцій. З огляду на спроби широкого тлумачення визначення форм прямої демократії [7, с. 50] варто законодавчо встановити, що тільки місцевий референдум є формою вирішення питань місцевого значення, решта ж – саме формами участі у їх вирішенні.

Одним із важливих чинників зміни ситуації на краще є належне інституційне забезпечення реформування місцевого самоврядування. Як свідчать експертні опитування щодо проблем і пріоритетних напрямів реформування місцевого самоврядування в Україні, сучасний стан інституційного розвитку місцевого самоврядування є досить недосконалим: більшість (62 %) опитаних визначили його рівень як середній, 26,6 % – як низький, 6,4 % – як дуже низький. Лише 5 % експертів оцінили практичний рівень інституційного розвитку місцевого самоврядування як високий, і жоден експерт не охарактеризував його як дуже високий. При цьому деякі експерти запропонували низку уточнень і доповнень, які характеризують вітчизняну систему відносин центральної влади та місцевого самоврядування, зокрема ідею про те, що здійснюється «обслуговування інтересів бізнесових кланів за повної відсутності реальних ідеологічних партій і досить слабкої громадянської ініціативи» демократії [4, с. 78].

Розвиток публічного управління в сучасних умовах має ґрунтуватися на концепціях «демократичного врядування», «нового державного менеджменту» тощо. Зазначені концепції об'єднує спільний погляд на те, що вирішення сучасних проблем суспільного розвитку є можливим лише за умови наближення публічної влади до її першоджерела – народу, громади шляхом стимулювання соціально-конструктивної співпраці та самоорганізації суспільства [8].

Більшість дослідників схильна вважати, що концепція реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади має передбачати «м'яку модель» поступового, прозорого й відкритого проведення реформи через запровадження механізмів демократії участі на місцях, розширення прав територіальних громад, бюджетну децентралізацію та реформу системи адміністративних, соціальних і комунальних послуг [9, с. 142–143].

Успішною реформа місцевого самоврядування може бути за умови копійного пошуку компромісів та відвертого, публічного діалогу влади, бізнесу, інститутів громадянського суспільства та громадян. Серед інструментів громадської участі традиційно розглядаються громадські слухання, місцеві ініціативи, консультації з громадськістю, місцеві референдуми, громадський контроль, громадська експертиза, створення й діяльність громадських об'єднань та органів самоорганізації населення.

Досить часто активній участі громадськості в управлінні на місцях перешкоджає низка факторів, які створюють самі органи влади: низькі професійні й етичні компетентності представників влади,

відсутність досвіду такої діяльності або її негативний досвід; недовіра до знань і колективного розуму груп місцевої спільноти; брак у владі працівників, здатних як модератори вести ефективну дискусію з позитивним результатом навіть і у складній ситуації; приховані групові й особисті цілі представників влади, що суперечать інтересам громади, у тому числі корупційного характеру; неготовність чиновників віддати громадськості контроль над частиною своїх технічних та фінансових ресурсів.

Разом із тим і громадськість не має достатнього досвіду такої співпраці, що часто призводить до труднощів у взаємодії із владою. Найбільшими проблемами виступають: загальна недовіра людей до органів влади та її представників, побоювання маніпуляцій з боку влади; неможливість належним чином представити та захистити свої інтереси через слабо організаційно й інституційно розвинені громадські структури, елементарний брак знань і досвіду у вирішенні певних питань; слабо розвинені форми співпраці між різними суспільними групами та низький рівень інтеграції місцевої спільноти.

На користь владно-громадської співпраці можна навести такі аргументи: місцева влада часто представляє якусь окрему політичну силу, здебільшого ту, яка виграла вибори, але яка не представляє всього електорату, тоді як рішення, закладені в плани, і результати запланованої діяльності мають слугувати всій місцевій спільноті. Опір у поведінці громадськості зростає одночасно з почуттям, що рішення нав'язують згори, і, навпаки, він зменшується одночасно зі зростанням почуття, що громадськість є співавтором і співвиконавцем ухвалених рішень. Колективні знання і досвід громадян, що стосуються конкретної ситуації і місцевих передумов, не можуть зрівнятися ні з чим, і навіть найкращі місцеві лідери чи зовнішні експерти не можуть із ними змагатися.

Як свідчить практика, важливою формою участі громадськості в управлінні є інститут громадських рад. Сьогодні в Україні створено більше 600 громадських рад – майже при всіх органах виконавчої влади різних рівнів, а також при деяких органах місцевого самоврядування. Громадські ради – це і потужний експертний ресурс, оскільки до їх складу долучаються вчені й досвідчені управлінці, які вже не перебувають на службі, та інші активісти [4, с. 61].

Вагому роль у розвитку участі громадськості в діяльності органів місцевого самоврядування свого часу відіграла затверджена указом Президента України від 24 березня 2012 р. № 212 Стратегія державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні, яка визначила не тільки перелік головних завдань державної політики в цій сфері, а й основні шляхи реалізації цих завдань, у тому числі передбачила створення сприятливих умов для розвитку волонтерства та благодійництва [10].

Одним із завдань адміністративно-територіальної реформи та реформи місцевого самоврядування в Україні є створення самодостатніх і дієздатних територіальних громад, але сьогодні це неможливо без розвитку різних форм локальної демократії, зокрема органів самоорганізації населення. Частково цю проблему було вирішено з ухваленням у 2001 р. закону України «Про органи самоорганізації населення» [11]. Хоча вже сьогодні простежується потреба внесення до нього низки змін.

Важливу роль у розвитку локальної демократії відіграють громадські об'єднання. Істотно покращив умови для створення та діяльності цих об'єднань закон України «Про громадські об'єднання» 2012 р. Зокрема, спрощено процедуру утворення й реєстрації громадських організацій та їхніх спілок, скасовано територіальний статус організацій. Громадське об'єднання зі статусом юридичної особи має право здійснювати відповідно до закону підприємницьку діяльність безпосередньо, якщо це передбачено його статутом, або через створені ним юридичні особи. Розширено перелік джерел надходження коштів та іншого майна у власність громадським об'єднанням [12].

Питання впровадження економічних, соціальних і політичних перетворень в Україні на рівні місцевого самоврядування варто розглядати саме в контексті європейської інтеграції. Ефективна реалізація цього курсу вимагає від органів влади всіх рівнів таких узгоджених заходів: здійснення суттєвих інституційних змін; реформування принципів та методів роботи, у тому числі й у сфері підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів; забезпечення фінансово-економічних можливостей стимулювання розвитку місцевого самоврядування тощо. Кризові явища в економічній, соціальній та політичній сферах, протестні акції, прояви націоналізму або сепаратизму, що відбуваються в нашій країні останнім часом, – це значною мірою результат надмірної централізації влади, нерозвиненості народовладдя та демократичних форм управління суспільним розвитком.

Для виконання цих завдань варто у першу чергу: прискорити законодавче та нормативно-правове врегулювання питань місцевого самоврядування в Україні з урахуванням реального рівня економічного, соціального й культурного розвитку територіальних громад та основних принципів Європейської хартії місцевого самоврядування, забезпечити передусім правову, матеріально-фінансову й організаційну самостійність органів місцевого самоврядування, повноту і виключність їх повноважень і функцій на підвідомчій території; запровадити в практику принципи «доброго врядування», сформульовані міжнародними організаціями (ООН, Рада Європи та ін.); модернізувати систему адміністративно-територіального устрою, що не повною мірою відповідає реаліям сучасного суспільно-політичного та економічного життя країни.

Висновок. Місцеве самоврядування та державна влада тісно пов'язані між собою, оскільки єдиним джерелом влади є народ. Під час побудови взаємовідносин держави та місцевого самоврядування треба виходити з того, що держава має всіякою йому сприяти, але разом із тим бути «нейтральною площадкою» комунікації суб'єктів публічно-самоврядних прав. Правове регулювання інституту місцевого самоврядування має зводитися не до чіткої регламентації структури й процедурних питань діяльності місцевого самоврядування, а до створення умов його вільного розвитку, більше того, до його державного гарантування.

Список бібліографічних посилань: 1. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квіт. 2014 р. № 333-р. *Урядовий кур'єр*. 2014. 11 квіт. 2. Карлов А. А. Формирование института местного самоуправления. Киев: Вища школа, 1993. 222 с. 3. Про місцеве самоврядування в Україні: закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>. 4. Місцеве самоврядування в Україні: сучасний стан та основні напрями модернізації: наук. доп./редкол.: Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, В. В. Толкованов та ін.; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ, 2014. 128 с. 5. Конституція України: закон України від 28.06.1996 № 254/96 // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр>. 6. Про добровільне об'єднання територіальних громад: закон України від 05.02.2015 № 157-VIII // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>. 7. Державне управління регіональним розвитком України: монографія/за заг. ред. В. Є. Воротіна, Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2010. 288 с. 8. Мальковская И. А. Трансформация государства и эволюция публичного администрирования в условиях глобализации: актуализация европейского опыта для России. *Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Политология*. 2006. № 8. С. 27–43. 9. Петроє О. М. Соціальний діалог у державному управлінні: європейський досвід та українські реалії: монографія/Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ, 2012. 304 с. 10. Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергові заходи щодо її реалізації: указ Президента України від 24.03.2012 № 212/2012 // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/212/2012>. Втратив чинність 02.03.2016. 11. Про органи самоорганізації населення: закон України від 11.07.2001 № 2625-III // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14>. 12. Про громадські об'єднання: закон України від 22.03.2012 № 4572-VI // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.

Надійшла до редколегії 25.08.2016

Ильницький М. С. Местное самоуправление как форма народного волеизъявления

Рассмотрены основы местного самоуправления как формы народного волеизъявления. Акцентируется внимание на том, что органы местного самоуправления не могут быть абсолютно независимыми от государства, поскольку они действуют в системе государственно-властных отношений. Организационно отсоединённые от государства, они связаны с ним функционально. Порядок образования и полномочия органов местного самоуправления определяются актами органов государственной власти. Органы местного самоуправления действуют в русле общегосударственной экономической, социальной и экологической политики и в сфере культуры, образования и охраны здоровья и могут наделяться отдельными государственными полномочиями. Поэтому оправданным является наличие определённого контроля государства за исполнением тех государственных функций, которые согласно закону делегированы органам местного самоуправления, а также контроля за соблюдением органами местного самоуправления законности. Однако этот контроль не должен выходить за установленные законом пределы и превращаться во вмешательство местных госадминистраций в деятельность местных советов и их исполнительных органов.

Ключевые слова: местное самоуправление, народовластие, волеизъявление, территориальная громада, государственное управление, реформа.

Ilnytskyi M. S. Local self-government as a form of public declaration of will

The author of the article has studied the principles of local self-government as a form of public declaration of will. Local self-governments cannot be absolutely independent from the state, because they operate within the system of state-power relations. Organizationally disconnected from the state power, they are functionally related to it. The procedure of formation and powers of local self-governments are defined by the state authorities acts. They operate in line with the national policy – economic, environmental, culture and may be vested with certain state powers. Therefore, the presence of a certain state control over the execution of the state functions, which are delegated to local self-governments according to the law, as well as over the compliance with the legality of local self-government has been justified. However, this control should not exceed the statutory limits and cannot interfere of local administrations and other state agencies into the activities of local councils and their executive bodies.

Local government has an important form of public power in Ukraine. It creates the conditions necessary for the approximation of power to the people, a flexible system of territorial administration, adapted to local conditions and peculiarities. Local self-government promotes initiatives of citizens, but the final result – is the development of local democracy.

Keywords: local self-government, democracy, declaration of will, territorial community, state administration, reform.

